

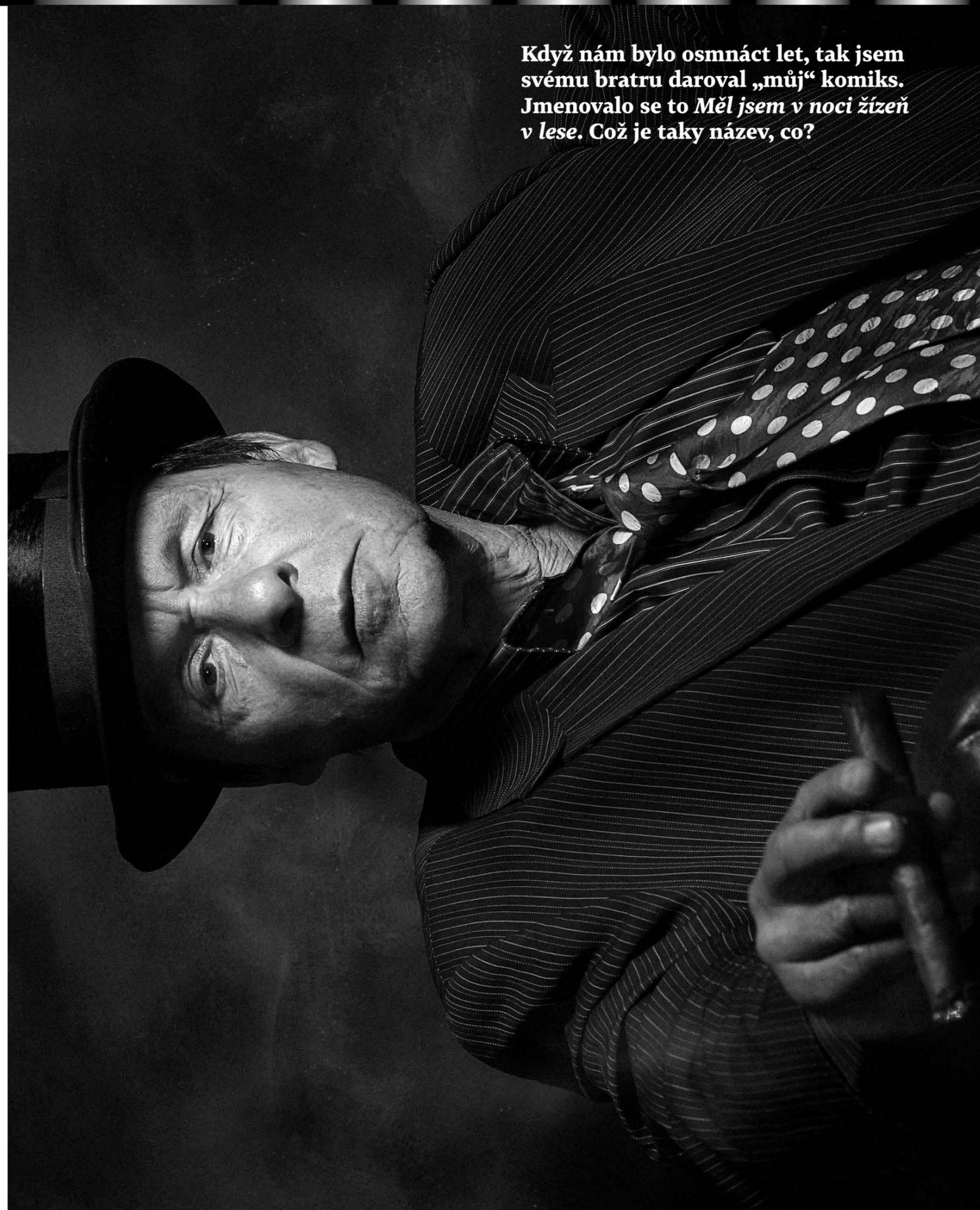
Tuleň 2

TXT martin fisher PICT lukáš havlena

rozhovor s Janem Saudkem, honosícím se právem nejen titulem Fotograf český, bratrem-dvojčetem neméně vzácného kreslíře Káji Saudka, kteří letos každý zvláště slaví a neslaví 75 let veleplodného života. Rozhovor, který poodhaluje vznik unikátního fotografického díla, které mělo štěstí co do ohlasu překročit hranice Čech a svým osudem dokumentuje i marasmus doby předchozí i současné, včetně světých i temných bodů těchto let, vznikl jako pokračování k výpovědi Káji Saudka (Živel 26).

Když nám bylo osmnáct let, tak jsem svému bratru daroval „můj“ komiks. Jmenovalo se to *Měl jsem v noci žízeň v lese*. Což je taky název, co?

Váš první „vydaný“ počín byl prý časopis Tuleň. Chtěli jste se lišit od toho, co se tu tehdy tisklo?

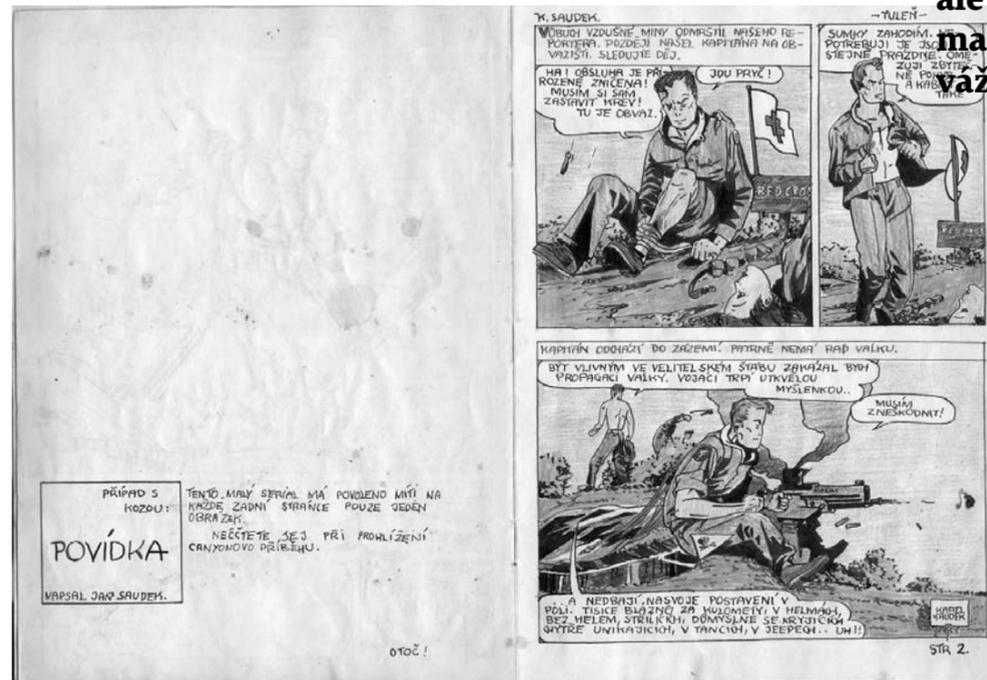
Byl to nápad dvou mladíků, čtrnáctiletých dětí, bratra a můj. Chtěli jsme zkrátka vydávat časopis, a ten byl samozřejmě po jednom výtisku. Byl vytvářen na otcově staré skládací remingtonce. Ale mělo to obrázky a vlastně to bylo už zralý. Lidé tehdy byli zastrašení a nechtěli nám nic říct – v letech 1949–50 se zde totiž vraždilo. A tak jsme si tam psali sami i kritické připomínky na to kolem, jako: „To je hrozná blbost, k čemu to všechno je?“ No a čas od času si těch několik sešitků někdo půjčil, jako jednou nějaký svazák – pamatuju si ho přesně, jmenoval se Vojtišek – a chtěl si to prostudýrovat, a okamžitě to odnesl na Bezpečnost, chcete-li Státní bezpečnost, a tam nás za to zfackovali a většinu nevrátili.

Ale vy jste byli kluci. Přece ještě žáci na základní škole. A už po vás šli estébáci?

Ano, ano. Taková byla doba. Zajímavá věc je, že mnoho spolužáků se také pokoušelo kreslit, ale oni nedokázali kreslit třeba podle předlohy. Kopirovali podle toho našeho dětského časopisu. Mě to překvapilo. Divil jsem se, že si nevzali za vzor třeba Leonarda. Bratr Kája by se dostal na vrchol jako světového cartoonist, ale bohužel rodina, děti a zejména zlá manželka, ho přinutili, aby pracoval pro výdělek. Protože jakmile někdo pracuje pro výdělek, tak je konec. To napětí z pocitu dluhu ke „svým“, ne k ostatním, řešil lihovými nápoji, a důsledkem nemírného pití je jeho současné bezvědomí. Znali jste jména Vyleťal a Fára? Ten první, dobrý malíř, si mne vždycky pletl s mým bratrem a na setkání mne mokře líbal se slovy: „Karle, ty jsi průserář...“

Oba dva jste do Tuleň kreslili?

Ne, já jsem psal. Oba jsme se pak pokoušeli dostat na grafickou školu. To se nám nepodařilo. Nedostali jsme se. Ještě na měšťance jsem dělal reparát z bromidů a subbromidů ve fotografickém procesu. To se mi pak stalo osudem: Jsem fotograf, kdybyste nevěděli. Hlavně ale vím, že se s tím člověk moc nesmí mazat, protože když ty chemikálie moc vážíte a měříte, špatně to dopadne. Nesmí se z toho dělat věda. Když nám bylo osmnáct let, tak jsem svému bratru daroval „můj“ komiks. Jmenovalo se to Měl jsem v noci žízeň v lese. Což je taky název, co? Ale já mám pocit, že v noci v lese se nenapijete, protože nevíte, kde je nějaká studánka, a tak můžete trpět strašlivou žizní. Náš les je suchý. To je monokultura. Ten komiks byl ve srovnání s prací mého bratra neobyčejně kvalitní, protože jej dělal vlastně úplný amatér. Neuměl jsem vůbec kreslit a chodil jsem si k němu dělat náčrty do lesa. Byl to příběh o dvou bratrech, které obviní z vraždy a někde je zavrou. Čekají na popravu a nakonec se seberou a odejdou. Bylo to iracionální, ale můj bratr byl hluboce dojat. Tento komiks, arcidílo, na něž se už nikdy nezmůžu, který bratrovo dílo

prekonával, byl mimo běžný proud komiksu – byla to de facto filozofická výpověď. Snad by se to dalo dneska dát ještě po paměti dohromady, ale přišlo by mi to nepoctivé, něco jako přefotografovat vlastní věci. Když mi byly poprvé zabaveny negativy maminkou dcery Marie, tak jsem se znovu pokoušel nafotit Život, což je moje asi čtyřicet let stará fotografie, a to se vám samozřejmě nepovede. Ani líp, ani přibližně. To, že teď maluju podle svých fotografií, je sice úplná hovadina, ale v tom odlesku to možná lidem něco říká. Ovšem s původními fotografiemi je to nesrovnatelné, přestože je to i tak populární.

Zpět k Tuleňovi...

No, byl to čas vleklých ústrků. Můj bratr a já jsme byli jako všechny děti – jako druhé děti (Karel a Jan Saudkovi měli v Českých Budějovicích staršího bratra, nemanželského syna své matky, o jehož existenci se dozvěděli až v dospělosti – pozn. autora) – mimořádně citliví. Všechny ty ústrky jsme brali s převelikou vážností. Bratr pomaloval svůj dětský pokojíček vodovými barvičkama od stropu až po podlahu výjevama z komiksů. Bylo to impozantní. Přišel k nám na návštěvu nějaký jakoby známý. Také chlapec, patnáctiletý. Podíval se a pak řekl: „To jsou blbosti.“ A my jsme ještě do odpoledne vzali hadry a smyli to. Poněvadž jsme mu věřili.

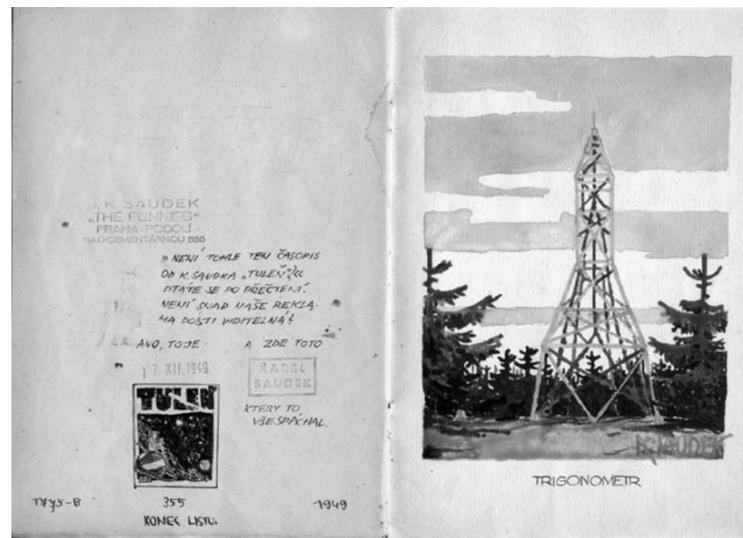
Byla tehdy strašpytlovská výchova?

Když mi tenkrát holka odtáhla ruku, tak jsem nevěděl, že mám pokračovat. Když mi řekli: „Ty kluku, ty seš hroznej!“, tak jsem to bral úplně vážně, a hned jsem všeho nechal. Dneska je mládež otrlejší. Nebyli jsme jako ostatní mládenci, kteří začali s autem amerického velvyslance houpat se slovy: „To je auto mého sluhy!“

Co z díla svého bratra považujete za nejhodnotnější?

Kája si půjčoval peníze od mé ženy, a protože je nevracel, tak je kompenzoval fantastickými erotickými kresbama. Ty se všechny, bohužel, po její smrti ztratily. Bratr měl velice rád časopisy. Z nich čerpal a třeba jejich banální obrázky přetavil do něčeho naprosto nevidaného. Uměl kreslit dvě témata, ženský a auta, což například vůbec neuměl zmiňovaný Vyleťal. Třeba Robert Crumb je uměl a možná líp než můj bratr, ale to je taky génius, který neměl v Americe období, kdy by nebyl uznáván. Říkají tam o něm: „He’s sick,

Jsem fotograf, kdybyste nevěděli. Hlavně ale vím, že se s tím člověk moc nesmí mazat, protože když ty chemikálie moc vážíte a měříte, špatně to dopadne.

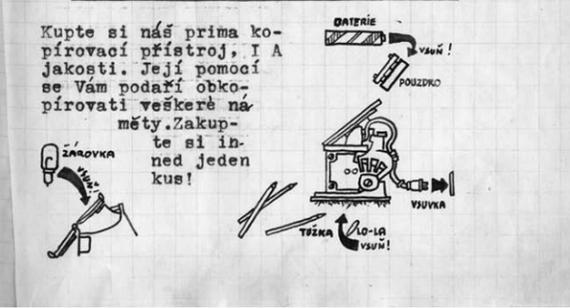
he’s sick!“ Není to pravda. Je to génius, leč – protože nebyl neuznáván – nebyl pochopen. Vedlo se spíš hovadu Warholovi, kterej neuměl nic. Akorát měl našišato tu paruku a měl kolem sebe ty ostatní invertity. Mně Warhol neimponuje. Neuměl kreslit, ale stal se ikonou jakési módní vlny, která ho vyzdvihla, tak jako vyzdvihla například i fotografa Kratochvíla. A lidi jsou pak už ochotný, když se někde objeví kdejaká ta serigrafie, nad tím pokyvvovat hlavama, i kdyby to viselo obráceně.

Karel Vachek, který s vámi natočil legendární film Moravská Hellas, o vás s bratrem tvrdil, že jste tenkrát byli naprosto nevidaná dvojice, v texas-kách jak ulití. Co vás s bratrem rozdělilo? Školy? Dřív jste prý byli pořád spolu...

sensace století

Pokračování . Karel Saudek se přiznává, že použil slavného obrazu Leonarda da Vinci „Mona Lisa“ jako svůj typ Citu. Dle zprávy měsíčníku zvířat, Karel S. nekopíruje jen vše, ale docela vše, například si čistí zuby kartáčem jako jistý člověk. List „Unylí starci“ píše doslova (velmi ostře a neúprosně): „Tento vyvrnel lidstva zdokonalil zvláštní přístroj, zvaný mozek a podle něj kopíruje něvě. Jak se přiznal, jen o též podly bratr, robení listu pokračuje takto: -Nutno přistoupiti ku kni -novně a vyjmouti hutnou brožuru, zvanou „Rozpraskaný pesk“, za listovati v ní a vypsatí potřebnou větu. ve své idiotské prostotě se J.S.domnívá, že by bylo nejlépe příslušné stránky vytrnati“ (zvířecí mozek, vskutku) slepovati a tak ušetřiti práci, nebo půjčovati celé svazky. Toť opravdový ubožák!

mezihled

Nás rozdělily ženský. Přes den jsme byli spolu pořád. Bratr tohle praktikoval už po vojně. Napřed s jakousí Olgou Schoberovou, což bylo děvče prostinké. Ona se pak dostala k filmu, a ač neuměla mluvit, postoupila v tom společenském žebříčku výš, zatímco můj bratříček byl pořád pomocnej dělník na Barrandově, byť výborně vypadal a jezdil na skútru. Načež ona ho zanechala. V mém bratru to zůstalo jako velmi bolestivé trauma, a tak si našel dívku, čtrnáctiletou, u které se mu zdálo, že má stejné fyzické parametry. Ale to, že ty fyzikálie nejsou všechno, mu nikdo neovsvětčil, ani já ne, a tak zůstal jen instinktivní pocit, že tím začal počátek konce, že tahleta dáma ho dovede k závěru, který všichni známe.

Předtím, nebo v průběhu toho, jste ještě zkoušeli zavést hudební časopis Pop Music Express. Tam jste fotografoval?

Ne. To dělal právě už jen můj bratr. Přesto to bylo vynikající. Já jsem se díky tomu seznámil s hudbou fantastických zpěváků, jako třeba Otis Redding. Já byl v té době zašitej ve fabrice a z bratra jsem měl samozřejmě upřímnou radost, protože se mi zdálo, že on nás všechny vyvede z bídy. Je to de facto osud prokletého básníka. Picasso měl kolem sebe osmdesát vyděračů, ale prodával tak dobře, že si to mohl dovolit všechno splácet.

Chodili jste tehdy na beatové koncerty, když bratr dělal takový časopis?
Nechodili jsme na žádné, protože tam nás nepouštěli. Když měli například Smetáčkovci koncert, bylo tam pro nás zavěno. Já to nenesu nijak těžce, ale před týdnem tady u nás obědvala přítelkyně mojí milé, a ta přítelkyně je mnoho let kriminalistkou, co čas od času musí v rukavicích sbírat kusy rozjetého sebevraha na trati. Díval jsem se na ni u toho stolu a povídám jí: „Já jsem zájmová osoba, vidte.“ Odpověděla: „Když to chcete vědět, tak ano.“ Víte, co to je? To je člověk, který je každému profesionálnímu policajtovi podezřelý. Prostě závodová osoba.

To se stane. Dokonce se to prý na těchto lidech pozná i na dálku...

No, ano. Jenom to mělo tu nevýhodu, že já a bratr jsme byli pro toto vyřazeni ze všeho, i z undergroundu. Jediným naším přítelem byl Miki Volek.

Jak jste se dostali k němu?

Tenkrát bývala taková sexuální soaré v soukromých bytech, kde se chlapi sáпали na dámy, případně na sebe. A Miki, mnohem mladší než my, byl tehdy velice šťastný. Byl bisexuální, tenkrát přišel s takovým roztomilým klukem, kterému se říkalo Beruška neboli Berka. Dnes už je taky mrtvý, ale tenkrát byl klavíristou u Olympiku. Miki byl roztomilý mladíček, s albínskýma očima, který zakrýval tmavýma brejlema, a kluk, co neuměl zpívat. Byl to však čestnej a slušnej člověk. Když byl proti mně a Kájovi veden proces, tak byli jenom dva lidi, co nekecali blbosti. První byl Miki, který tam prohlásil: „Paní předsedkyně či předsedo, já jsem byl opilý.“ A oni, popuzeně: „No, jak to?“ A Miki: „No, já jsem pil, tak si nic nepamatuju!“ Nebyla to samozřejmě pravda. On tím ale dosáhl svého, nemusel svěřčit proti nám. Bylo mu tenkrát dvacet let. A pak to byla ještě Marina, která řekla, že pohlavní styk je její soukromá věc. Prokurátorka hřimala, že to tedy není! Marina však zopakovala, že je. Jinak všichni ostatní odsouhlasili, že jsem fotografoval kamerou odcizenou na Barrandově pornografii. No, s takovou kamerou bych přitom neuměl ani hnout. Těch čtyřicet svědků nevědělo, že si před zahájením procesu přečtu všechny ty jejich protokoly, což je běžná praxe. Tam jsem si ověřil, že Miki Volek, čest jeho památce, a Marina, která je ještě pořád naživu a občas mě tady navštěvuje, když přijede z Ameriky, že to zkrátka byli čestný lidi.

Já si myslím, že Miki Volek dobrej zpěvák byl. Je to evidentní oproti dnešní unylosti, pozérství nebo vykrádání vzorů z ciziny u ostatních. Navíc je obdivuhodné, s jakou profesionalitou k žánru přistupoval. Vždyť on osobně psal právě v Pop Music Expressu zasvěcené články o americké rokenrolové hudbě, většinou jinak nedostupné, pro což jsem vyvíjet tehdy obrovskou energii, aby se k ní vůbec dostal. Pro mnohé je šokující třeba i jen jeho nahrávka Summertime nebo Cinderella, čímž dalece převyšuje okolí české popmusic dodnes.

Byl obětí, jako mnozí, Joplin nebo Hendrix, zkrátka obětí své slávy. Kdyby žil na Západě, tak by možná, jako třeba Boy George, přežil. V Čechách – levný prášky, mizernej alkohol! A Miki to kombinoval.

Hudebník Karel Mareš na jeho pohřbu řekl, že byl jako beránek mezi vlky...

Byl to hodnej kluk a mamincin mazánek. Dodnes si pamatuju, jak paní Volková vždycky telefonovala naší matce, že tam má jednu ponožku modrou a černou. Moje matka nato, že tam má jednu ponožku černou, druhou modrou... A tak si to nějak vyměňovaly. No, to bylo z těch „zábav“.

Fotografoval jste ho?

Mikiho Volka jsem skutečně jednou vyfotografoval v Lucerna Music Baru, jak jsou kolem něj nějaké holky v záklonu. Byla to ale docela banální fotka. Nic pozoruhodného.

Zlom v jeho životě asi musel znamenat pobyt ve vězení v NDR, kde jej zavřeli za převoz protikomunistických tiskovin ze Západního Berlína. Tam se mu prý předtím – když se doba načas uvolnila – dařilo vystupovat a uspět právě se singlem Cinderella?

No jo. Nesporně být Čech v Německu v kriminále muselo být neveselý. O mrtvým se vůbec má dobře mluvit. Mám o něm to nejlepší mínění a říkám to přesvědčeně.

Když jste praktikovali ty sexuální sedánky...

No, ony to byly spíš lehánky!

Nakonec vás s bratrem oba zavřeli?

No jó, to je úplně k smíchu. To byl takovej zvláštní polopoliticej proces, takové doznívání na začátku 60. let. Dalo by se to nazvat polopolitickým procesem, i když žádný zákon trestající propagaci amerického způsobu života nebyl. Zkrátka se vzaly nějaké jiné paragrafy. Nic se mi nestalo. Naprosto nic. Dokonce můj bratr stačil chytit ve vězení kapavku, což je úžasný. Nebyli jsme spolu, samozřejmě. Oni někde podbíjeli kolejnice, nějaká holka za ním chodila a vlezla s ním do boudy, co měli krumpáče. To je přece krásný. To už samo vypovídá, jakej to byl grand. Byl to největší frajer, jakého jsem znal. A já utáp-nutej manželěk nehodlám být. Takže velice váhám se svatbou a asi počkám až do doby, kdy budou obě děti tak velký, že budou schopný nýst vlečku.

Takže jste dobu českýho rokenrolu prožili dost rokenrolově...

Mám dojem, že rokenrol je úžasnej předěl. V roce 1955 vycházel vojenskej časopis Obrana lidu a vycházel jako deník. Tehdy se tam psalo, že se ve Spojených státech americkéjch objevila nějaká jepice a že se jmenuje „Elvis Priestley“. Přesně takto to jméno napsali. Dokonce tam zmiňovali pojmenová-ní „rock’n’roll“ a že příští rok už o něm nikdo neuslyší. To mě velice potěšilo. A musím říct k těm dnešním kritikám, které kritizují skoro všechno, co jsem kdy udělal, že v roce, kdy byla poprvé předvedena Beethovenova „Pátá“, tak kritik nějakýho Zeitung napsal, že to je orgie sprostoty, vulgarity a hřmotu.

Z Ameriky jste se přesto inspirovali a s několika kolegy jste byli hlavními reprezentanty umění, řekněme, „pro lásku“, stejně jako se to říká o umě-ní hippies.

Hnutí hippies bylo celý scestný a nesmyslný. Vedlo to i k vraždám. Vzniklo sice pár pěkných písniček a to San Francisco, ale byť v džínách jsme chodili (a já je měl snad první, někdy hned po návratu z vojny), policajti nám je stáhli. Museli jsme si je sundat a jít domů v trenýrkách. Proto od té doby nenosím trenýrky. Blue Jeans provokovaly tak, že policajti byli jak vzteklý a snažili se odpárat alespoň ty cvočky nebo celé kapsy, které byly na zadnici. No, nešlo jim to. Maminka nám tedy šila raděj montérky s laclem... Ameriku jsem miloval, ale nemůžu říct, že mě nějak zasáhla. Byli tam ovšem úžasní hudebníci a malíři, jako Ben Shahn, Jackson Pollock a Norman Rockwell. Když jsem jako mladej kluk po válce viděl Normana Rockwella a uvědomil jsem si, že on každěj týden dokázal nakreslit novou obálku Saturday Evening Post...

Tenkrát bývala taková sexuální soaré v soukromých bytech, kde se chlapi sáпали na dámy, případně na sebe. A Miki, mnohem mladší než my, byl tehdy velice šťastný.

Takže vás Amerika nezasáhla, ale ovlivnila...

Ano. Mě ovlivnila především americká fotografie. Z fotografiů nejvíce Eugene Smith. Zejména jak fotografoval své dvě děti. Ty snímky, jak jdou děti do lesa, to byly jeho děti! Přitom to byla reklama na Kodak. To mi imponovalo. Vlastně tím jsem začal. Fotografoval jsem na tenhle způsob, sotva jsem měl před těmi padesáti lety vlastní děti, jako na oslavu rodiny. Byla výstava, dodnes ne-překonaná, která se jmenovala Lidská rodina (New York, 1955, kurátor Edward Steichen – pozn. autora). Když jsem prolistoval její katalog, tak jsem brečel! Já nevěděl, že to existuje. Na té výstavě byly fotografie vybrané od mnoha set fotografů. Ale mělo to na mě takový vliv, že jsem se rozhodl udělat podobnou knihu – jenže sám. Nakonec jsem sice nějakou knížku udělal, ale samozřejmě se to nemůže rovnat tak humanistickému dílu jako Lidská rodina. Ale přesto mám fotky, kde třeba holka zvrací a druhá jí drží hlavu, tudíž nějak o ni dbá, ta fotografie zpodobňuje nějakou lidskou soudržnost, „samaritánství“. Porno-grafie to sice je, ale také je možné jít dál a vidět to i z jiných hledisek. Tomu lidé nerozumí. Můj bratr, který byl nejsilnější právě v té pornografii, takto dojel na nepochopení, protože o něj se jeho rodina měla starat jako o génia. Neudělali to. Nechali ho dřít. Kupovali si drahocenné věci a on začal vyrábět nekvalitní zboží.

Váš bratr mi říkal, že vám pomáhal vymýšlet některé z vašich prvních slavných fotek.

To je pravda. Jenže pozor: Já jsem mu za to platil. Za námět dostával pětiset-korunu. Tenkrát pětisetkoruna byla jako dnes pět tisíc, což je o nulu víc. Bratr měl vynikající nápady. On mi ty náměty kreslil. Nakreslil například ruskou ulici a na ní ty molodce a bářyšny. Jednou oblečené a na druhém obrázku svlečené. Ty obrázky už dneska neexistují. Musím to přiznat: Ve všem byl lep-ší než já! Třeba i námět na fotku Smrt vojáka kompletně vymyslel on. Půjčil mi k tomu i ten velký kříž.

A co například ta iluzivní fotka Víly v paruce s dítětem na zablácené silnici?

Tu jsem dělal sám. Ale ještě to údobí po vojně, na které začal pít, byl bratr ve všem nesrovnatelně lepší než já, a bohužel je ztraceno to nejlepší – on úžasně psal!

Co přesně psal?

No, seriózní literaturu. A dokázal otextovat i písničky. Jednou opatřil verši obrázky do jednoho amerického časopisu, kde jsem měl fotky i já. Kdybych to dnes měl, tak bych to celé vydal jako knihu, protože to bylo neskutečně mi-loučkový. Já jsem ho miloval, kdysi. Velmi vášnivě. Je to můj dvojník. Vlastně on jsem já. Je pravda, že já jsem mu někdy na začátku 70. let nabízel, aby dělal se mnou a zanechal manželství a dítka osudu. Řekl jsem mu, že mu hned koupím sportovní auto, a on to odmítnul. Měli jsme jet jako „team“. Jako Kukryniksy nebo jak se jmenovali (Kukryniksy si říkalo trio sovětských propagandis-tických karikaturistů z 20.-50. let minulého století – pozn. autora). Nebo Jelínek-Born. Měli jsme jet jako dva bratři Saudkové: on by kreslil, já bych fotografoval. Úžasně bychom si užívali. A on to odmítl. Rozhodl se pro rodinu.

Původně jsem chtěl s vámi dělat rozhovor čistě o fotografii, a to za pomo-ci kolegů fotografů, Jiráska, Holého a Pinkavy. Jeden chtěl, ale nepřišel. Má toho teď moc. Druhý se někde asi krmí. Třetí se toho bál. Nevadí?
Ne. Co se týče fotografie, nemělo by se zapomenout, co bylo prvním modelem. První Talbotova fotografie nebyl nějakej ten barák, jak se všude píše, nýbrž

ta roztažená služka. Lidi hodně kecaj, kolem všeho. Fotografická expozice potřebovala tehdy, aby ty lidi buďto spali, nebo aby se prostě nehejbali. A ta služka byla zřejmě ochotná být rozcapená ty dvě minuty. A já nikdy nemyslel, že se fotografií budu živit, i když jsem vyučený fotograf. A došlo k tomu. Od roku 1980 do roku 1995, kdy byl ten boom, jsem se tím výtečně živil. Vydělával jsem miliony. Alles ist Vorbei...

No právě, vždyť jste byl tak vyučený. Jakou práci přesně jste tedy dělal v továrně?

Řemeslo, které zaniklo. To řemeslo, které jsem se já učil v 50. letech, byl dlou-hý, zdlouhavý způsob, kterému se říkalo mokrý kolodiový a používal ho i fo-tograf Brady na gettysburském bojišti, když fotografoval Lincolna, a pár těch důstojníků je tam mázlých, páč se exponovalo i na denním světle, dvě až tři vteřiny. A já jsem se to naučil tady, v republice, v době, kdy se všude ve světě používaly už filmy. Byla to nejtěžší hnusná dělnická práce. Nevděčím jí za nic. Jedině snad že nám občas přinášeli reprodukce Dalího nebo Shahna. Jenomže jsem pak byl někde ve Francii a oni mi ten přístroj ukazovali někde v muzeu, že tam mají ten aparát a že to je úžasná sto let stará věc, nevěda o této me historii, tak tam jsem si to vše uvědomil, takže jsem z toho muzea utekl a mu-seli mě po celé Francii hledat, páč jsem dostal z toho takovou hrůzu, že jsem prchl, skočil do auta a odjel. Neboť tak to tady bylo neuvěřitelně zastaralý.

Kolik vás bylo v továrně?

Byl to takzvaný Štancův grafický kabinet, Gočárův barák v Salvátorské uličce. A fotografů nás tam bylo pět. Nerad na to vzpomínám.

Bylo pro vás složité získat po vyučení tuto práci?

Ne, to nebyl problém. Dělal jsem pak ještě v nějakých brigádách, taky v ze-mědělství, topil jsem chvíli v kotelně. Jenže jsem taky mohl bejt mrtvej, že jo. Byla to ztráta času. Tenkrát nebyl nikdo, kdo by mi řekl: „V tomhle pokračuj.“ Jedině tenkrát, když viděli hlavně ty první fotky, ty děti v náručí a ty další koniny, tak mi říkali: „Ježíš, to je špatný. Takhle neééé! To se tady nikdy tisk-nout nebude!“ A já jsem jim věřil. Narodil jsem se do nesprávné doby. Kdyby to bylo dneska, tak Miki Volek by byl třeba idol, i když by neuměl zpívat, a já bych byl takový český David Bailey – tedy něco velmi slavnýho. Chcete-li, ten Newton. Ale přežil jsem je všechny. No, řekněte, kde je dneska Neubauer?

Stejně se vám ale podařilo poslat ty fotky do zahraničí...

To bylo tak, že tenkrát jezdili do Československé republiky takový „skauti“ a nějakým způsobem už věděli, za kým mají jít. Chodili za Anderlem, za Kní-žákem, za mnou... No, a já jsem jim za pět nebo za deset dolarů dal zvětšeninu a pak jsem se nádherně vožral. Koupil jsem si rum a salám.

Ale nakonec se vám to i s tehdejší spolupracovnicí Sárou Saudkovou po-dařilo prosadit, ne? Četl jsem a slyšel ty její kecy v knize a ve filmu o vás a přišlo mi, že mluví podobně jako všelijací ti estébáci, co se přisáli všude tam, kde to neslo.

Jistě, ti jsou stále mezi námi. Je pravda, že když přišla, tak jsem pořád přemýšlel, co to má znamenat. Jediná věc, která mluví proti ní, je, že já až donedávna věřil, že nějaký ten pozemek na venkově, kde jsem začal stavět ně-kdy po odchodu mojí ženy Marie takovou vilku, patří mě. Jenže se zjistilo, že když se to stavělo, tak už tenkrát si tu vilku Sára připsala na sebe. Já jsem se o ty věci tehdy nezajímal. To znamená, že katalyzátorem všeho nebyla moje současná přítelkyně, kvůli které před pěti lety podle Sály došlo k zabavení ne-gativů, pozitivů a kont, ale že se to celé připravovalo nejspíš už dávno. Miluju každou novou teorii a tahleta mi šmakuje. Jako mi tuhle říkal nějakej chlapík, že prý plavat je nezdravé, protože se v té vodě člověk potí. Chlap nemá nikdy žádný zkušenosti. Neboť jsem do Sály nebyl zamilován... Právě proto jsem měl všechno lépe rozmyslet. Měl mě varovat můj pud... Když jste zamilova-nej, tak ta ženská vám dá něco, na co můžete myslet celej život. Nikdy pak nebudete litovat, že jste přišel o byt a takový pitomosti. Ale u Sály to bylo založený na konstruktu. V jedné své knížce jsem napsal, že kdyby šlo alespoň o žárlivost jako v Carmen, ale když jde o peníze, tak je to úžasně smutný, banální a odporný.

mezihled

Vy jste se v začátcích normalizace vrátil do Československa z Ameriky, proč? Proměnila se vám po návratu témata ve fotografii?

Ano. Ty fotky začaly být více hořké. Měl jsem možnost fotit jenom večer, když jsem se vrátil z fabriky. Fotil jsem za umělého světla a v jediný místnosti, protože jsem tenkrát bydlel ve sklepe. Nestěžuju si. Jenom myslím, že jsem měl fotit víc. Něco jsem vyfotil, a taky jsem o to přišel. Dáma Libby, Moravanka, která teď u slečny Sary slouží, mi řekla: „Jeničku, kdybychom měli ty negativy, tak nám svět leží u nohou.“ Ty negativy jsou v pancéřované místnosti, a kdybych tam vniknul s tankem, tak mě zavřou.

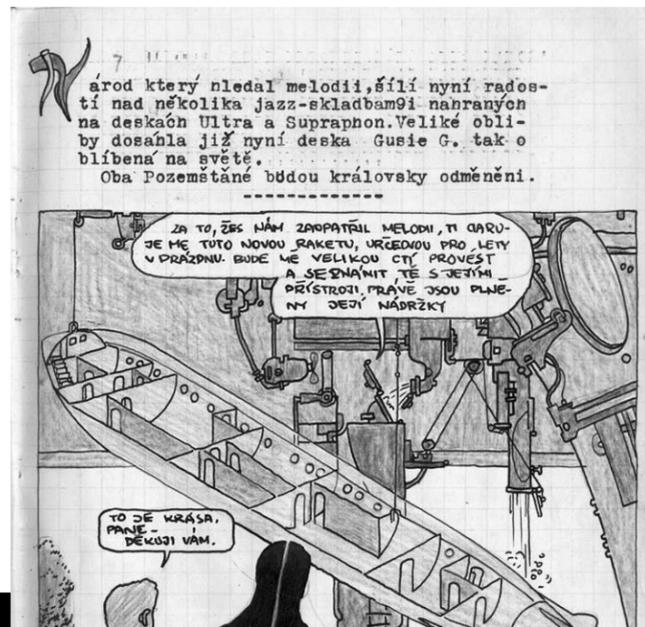
Dnes se ty fotografie dělají tiskem ze scanů?

Ne, fotka musí být originál – udělaná autorem a podepsaná autorem. Já nemůžu prodávat scany. Je pravda, že existují, a kdybych mohl, což nechci, tak bych dělal ty fotky dál. Dcera má tři nádherný kluky, kteří jsou vycvičený na jakoukoli idylu, a jsou i ženský modelky, který vám postojí pro cokoli. Ale já už na to nevěřím, a jakmile už nevěříte, nemá cenu pokračovat. Kdybyste to zkusil, pozná se, že to děláte bez víry. Marie Saudková: Nejdražší a nejcenější jsou originály. Já mám dojem, že „oni“ už je dělají. Nemůže se o tom samozřejmě mluvit, ale jakmile se pronese, že to dělá někdo jiný, tak je už i s tímto jejím i mým obchodem konec, protože mně se ještě občas podaří prodat něco z toho, co mi zbylo. Zachránil jsem asi 70 negativů. Z osmnácti set. Těch sedmdesát zbylo u mě v paneláku, protože Sára je asi přehlídla, když to odvážela. Z nich je jen několik málo pozoruhodnějších.

Vše má svůj „okraj“. I kolem fotek máte ty své rámečky. Myslel jsem ty kresebné s barvičkama. Záleželo vám na formátu?

Tak to jsem si vymyslel, aby to bylo hezčí. A později samozřejmě. Předtím jsem fotky napínal i jinak, leštil dokonce. Bylo rozkošný, že několik lidí mě v tom začalo napodobovat a myslelo si, že „to“ je v tom, když tam budou nějaké červené body a poznámky... Byla v tom čistě snaha, aby u toho nebyla ta ošklivá lepenka, aby to bylo trošičku uvolněnější a výtvarnější. Moje oblíbená velikost je 30 x 40 cm. Dovedu udělat i větší fotku. Ale je to dost namáhavý. Nikdy jsem neměl větší fotku než 50 x 70 cm. Také proto mě znejistilo, když jsem teď na internetu od té společnosti (www.saudek.com – pozn. autora) viděl nabízet fotky formátu 50 x 60 cm, což je velikost, kterou jsem osobně nikdy nedělal.

Když jste přišel s větší stylizací, scénografií a doslova s pitoreskostí, kdy inscenujete děje převzaté často z ulice a děláte z nich dekorativní obrázky, hrál v tom roli výsměch násilností normalizace? Ostatně vaše starší malované obrazy i přes svá rodinná témata mají ve svém pozadí podobný,

skoro až kriminální dekor a patinu. Podobá se to tetovacím muštrům z minulosti a je tomu tak u mnoha vašich snímků...

Já jsem se snažil tu normalizaci nevnímat a necítit. Také v té době mě přemlouvala Státní bezpečnost ke spolupráci. Řekl jsem jim, že to dělat nebudu. Viděl jsem je ale jakoby všude. Byl jsem tím posedlej. Nikdo mi v té době neřekl, že je taky vyslychanej. Kromě Oldřicha Kulhánka. Jenom on měl v té době odvahu říct: „Hele, mě přemlouvali ke spolupráci, a říkal jsem si, že to dělat nebudu.“ My jsme si tykali. Každý byl přemlouvanej, ale každý je tom zůfale mlčel. A díky tomuhle chlapíkovi, kterého si taky vážím, neobyčejně, právě pro tu odvahu tohleto říct, tak díky němu jsem si uvědomil, že v tom nejsem sám. Samozřejmě fantazie prohrává bitvy. Zajímali se o každého, aby tady žádný odpor už nebyl, a že bude Havel prezidentem bylo jasné už na jaře 1989... To věděl každéj. KGB i CIA tahaj za nitky. Jde o totéž, prostě tajný služby. A řekněme si rovnou, že to jsou piráti.

Vaše slavné okno bylo umělé, domontovávané?

Ano. Dneska už by to nikoho neuhnanulo. Byl to světlík. A to okno mělo symbolizovat svobodu. Ale zároveň mělo být patrné, že nikam neuniknete, protože bylo jasné, že za tím je zeď. Dával jsem tam všechno možné. Výhled z okna na nebe se měnil za výhled na mrakodrapy, letadlo a tak. A snad mi to chybí, ten sklep. Musel jsem ho opustit, protože mi to nelidským způsobem vykrádali. Když jsem si stavěl ten dům, co ho dnes má Sárina, tak jsem si navrhnul místnost, která byla přesnou replikou toho sklepa, abych tam mohl pokračovat... To okno začalo být po světě neobyčejně populární, pač Američané to použili v nějakým tom seriálu, Twilight Zone tomu říkali, a kolem toho mého okna, které bylo vždy na začátku ve znělce, tak vystavěli celé studio, kde se pořad odehrával. Pak také Holanďani udělali jakýsi zábavný pořad ve studiu, ze kterého vysílali a kde všichni seděli jakoby v tom mém sklepe.

Je zvláštní, že jste se ve svých fotografiích nikdy příliš nezabýval čistě portrétem, přestože máte proklamovaný vztah k lidem a bizarnostem, třeba na Žižkově. Vim, že občas portrétnujete, ale vždycky to byly portréty doplněné a inscenované za pomoci rekvizit a pozadí. Proč ne čistý portrét? Přece na začátku kariéry jste k tomu měl našlápnuto.

Já to neumím. Mohu dělat jen věci, které umím. Na rozdíl od mistra Sudka neumím fotit krajinu. Alespoň ne příliš dobře. Umím zkrátka fotit jen lidi, a to tak, jak je vidím nebo jak by oni chtěli být. Je to módní vlna, která mě smetla, která byla napodobovaná, a já jsem toho teď nechal... Víte, autor je hovado, který vůbec neví, co je dobrý a co je špatný. To vám musí říct klient, případně galerista. Francouzské noviny Le Figaro napsaly, že chodím v kruhu. Co bych nechodil? Zpívám stále stejnou písničku. Nebudu měnit styl a neroztočím najednou fotoaparát a nenechám ho cvakat na samospoušť. A ty čmouhy, který tam pak budou – to je ta velká fotografie? Nebudu takhle blbnout. Budu fotografovat pořád tvrdohlavě, jako to dělal mistr Sudek, to jest pořád „stejně“. On fotil okna tý svý chatky nebo chaloupky, a když mu to spadlo, tak to zase postavil. Pokud budu fotografovat, tak bych chtěl fotografovat dobře. Chtěl bych vyfotografovat dobře matku s dcerou. Nemusí být nahé,

Mohu dělat jen věci, které umím. Na rozdíl od mistra Sudka neumím fotit krajinu. Alespoň ne příliš dobře. Umím zkrátka fotit jen lidi, a to tak, jak je vidím nebo jak by oni chtěli být.

ale přál bych si, aby tam byl vidět ten vztah, to právě soupeření a působení času. Výhoda fotografie je, na rozdíl třeba od fotbalu nebo jiného řemesla, že ji můžete dělat i ve vysokém věku... Jinak se s nikým nesetkávám. Je tady překvapivě mnoho fotografií, překvapivě mnoho, oproti zemím jako Albánie nebo Indonésie. Asi je tady přece jen nějaká tradice. Na světě je však několik miliard fotografií, a ročně se udělají čtyři až pět dobrých fotografií.

Vámi obdivovaný časopis Life existuje dodnes. Ale už funguje pouze na internetu jako archiv nových a zejména svých starých fotografií. Byla šance pracovat na podobně kvalitním časopise i v Čechách? Svého lepšího času se vám i něčemu podobnému věnoval Mladý svět, ne?

Když se mi v těch čtyřicátech letech dostával Life do ruky, tak jsem nevěděl, že pro ně pracují lidé z agentury Magnum, tedy nejlepší tehdejší fotografové na světě. Tenkrát se to dělalo takhle. A já jsem si myslel, že tam pracují nějakí obyčejní, průměrní fotografové, a přesto to vypadá takhle dobře. Dneska se se mnou nikdo nebaví, ale každéj mě zná. Když byla Sárina naposledy či předposledně v Paříži a ptala se Karla Lagerfelda, jestli mě zná, tak on jí odpověděl, jak by mě mohl neznat. A to už stačí, víte. Když se na mě ptali Newtona, který byl v Čechách na návštěvě, odpověděl: „Nic moc.“ Jak by taky nevěděl, kdo jsem, když ten bratrův nápad nahých a oblečených lidí, ktorej jsem otisknul v jednom německém časopise, Newton za rok použil s takovýma dlouhonožýma pečlivě oblečenýma, velmi líbivýma holkama ve stylu upíra. – Taková jedna tady včera u mě byla. – Ve skutečnosti mi to tento Newton ukradl. Ještě když ten ubohej sebevrah zemřel, když najel autem do zdi – on se totiž nenadanej Newton jmenoval původním jménem Neubauer –, dostal jsem možnost se k němu vyjádřit. Řekl jsem, že ten našemu mistru Sudkovi nesaahal ani po kotníky, zatímco všichni tvrdili, že odešel největší fotograf 20. století. To bych si vyprosil. Nikdo není největší fotograf.

mezihled

V současnosti je žádána tzv. reklamní fotografie, kde její téma fotograf z 99 procent nevymýšlí. Její stylizace je velice proměnlivá, často ovlivněná computerovou retuší. Je těžké se tím uživit, obzvlášť pokud si chcete udržet pocit osobitého autorství. Je pro soudobého fotografa těžké v té záplavě podnětů přijít s vlastním stylem? Vám se to dařilo v době útlumu informací zvenčí...

Je to těžké v každé době. Hraje v tom velkou roli výhoda a to, že jste řemeslník, kupříkladu vyučený fotograf. Spousta těch dnešních i známějších módních fotografů, jakými jsou například již zesnulý Petr Škvrněl nebo David Kraus, není vyučena. Pro mě to ve skutečnosti nejsou fotografové. Profesionální fotograf má být vyučený. Má něco vědět o světle atd. Některé takto profesionálně udělané komerční fotografie, třeba i od manžela mé dcery Lukáše, který je takto vyučený, jsou velmi úctyhodné. Ve fotografii člověk zraje, jako v krasobruslení. Začnete v pěti a až v těch 22 letech jste možná na vrcholu. Když začnete v patnácti, pořád ještě potřebujete těch dvacet let k tomu, aby vznikly velké fotky.

U osobitého stylu se oceňuje jistá rukodělnost. Záleží na ní ale stále?

No jistě. Ale bohužel asi pořád platí, že v tomto světě si musíte tu svoji zkoušet dělat po nocích. Ani já si už volnou fotografií moc nevydělávám. Zaprvý prodávám obrazy. Vzal jsem taky nějaký ponižující místo v televizi. Na rok! A to mě vyvedlo trochu z bídy, protože jsem byl opravdu zbídačenej. Jednou jsem totiž přišel do banky a miliony byly pryč, ale život zůstal. Je krásnej a sladkej a jaro je nedaleko. Já to teď vidím nadějeplně. Bylo by pro mě kruťou ránou, kdyby se třeba dcera Marie vrátila k životu, který žila před deseti lety. To by bylo zdrcující, ale věřím, že má taky něco ze mě. A že má Mariána vůli a že vydrží až do konce, protože její konec samozřejmě neuvidím. Neberu to nijak sentimentálně. Děvky mě sice utěšujou: „Jeníčku...“ V mé rodině ale není člověka, kterej by se dožil víc jak osmdesáti let. Není člověka, který by nepoznal smrti. Čili neberu to tragicky, mám co jíst, co pít, doba je dobrá. Jen nejsem pro konzum. Do obchodních center nechodím. Tam se mi dělá nanic. Ale chodit močit za barák nebo za nějaké odpočívadlo, to považuju pod lidskou důstojnost. Kdežto například u těch dnešních pump si můžete v klidu umejt ruce v horký vodě. Zde je vidět ten rozdíl oproti době minulé.

Kdyby po vás v televizi chtěli něco cenzorsky umírnit...

...tak bych to neudělal! Oni vás však nechají, ať se na tom umlátíte. Ale je pravda, že jsem byl pozván kamsi do Brna, abych tam měl společné vystoupení s dámou, která se jmenovala Žena za pultem, a já to odmítnul. Já bych s žádným komunistou vystoupit nemohl. Ti mají na svědomí mnohem víc obětí než nacisté. O desítky milionů víc. To samozřejmě neomlouvám nacisty. Podle mě, a taky jsem to někde řekl, a nestalo se vůbec nic, to byla zločinecká organizace. Ale lidi to nechtějí slyšet. Pouštím si hubu na špacír, ale nikdy se nic nestalo.

Udělal jste pár fotek, které jsou komunikací s vybraným kolegou. Jednou z nich je snímek pro Witkina, což je fotograf, s nímž máte co do stylizace něco společného, ačkoli on vychází v inscenování z jiného základu. Jaký je váš vztah k němu a jeho dílu?

Witkina znám osobně. On mi chodil za mojí francouzskou milenkou a byl v tom asi úspěšný. Je mi to ale jedno, protože já jsem ji nemiloval. Zaprvé: Witkin má v tom svém baráku v Albuquerque (nebo jak se to jmenuje) pověšenou velkou mosaznou desku a na ní je napsáno, že je rytířem umění a literatury francouzské republiky...

...jste svého druhu oba kouzelníci?

Počkat! Tři roky před ním jsem tu legitimaci, či vlastně medaili, dostal taky, a někdy, když jsem hodně vožralej a všichni jsou svlečení, si ji přilipnu na holý prsa, začnu tady lítat a volat: „Kurvy, točte se!“ Ta medaile mi pak spadne na zem... Ale to, co napadlo Witkina, by mě v životě nenapadlo. A zadruhé: Witkin, a to řekl i jeden francouzskej novinář, ve skutečnosti fotografuje dětičky a květinky, jenže se za to stydí, poněvadž trh chce od něj jenom ty hrůzy. Musím ale přiznat, že ty jeho obrazy, některý, nebo většinu, má chytře vymyšlený a velice dobře udělaný. On jich taky nemá moc, čtyřicet, možná

padesát kusů. Je to zajímavý – takovej nějaký středověk, dost dobře nepopsatelný. Měl jsem několik jeho velkých monografií, a všechny jsem je jaksi rozdal. Má to všechno čtvercový formát. Witkin je jinak měšťák. Má dvě manželky. Ale stala se mu interesantní věc! Právě ten reportér, co za ním byl v New Mexiku, mi nevěřil (tenkrát ještě žila maminka Mariány), že mi byly zabaveny negativy. Řekl mi: „No to je vyloučeno!“ Později jsem se s ním znovu v Paříži setkal a on mi řekl: „Představ si, jedna z manželek Witkinovi zabavila negativy a chtěla od něj milion dolarů! Tak já ti už věřím, že se ti to stalo.“ On mi to jinak nevěřil. No, to je Witkin. Já mám dojem, že je to křupan. Nemůžu ale zapřít, že ty jeho fotky jsou dobrý.

Člověk se prý může celkem snadno naučit ovládat lidi a osedlat si je jako některá kouzla. V Čechách byl malíř, který měl na Petříně umělou jeskyni a který, dalo by se říct, to uměl s některými typy žen. On dokonce sázel na to, že je svého druhu kouzelník.

Říkal si Reon, ale byl to úplnej zoufalec. Já jsem ve společnosti tohoto pána nikdy žádnou ženskou neviděl. Pravda, byla za ním jedna moje známá se svým manželem, kteří si říkají Raven a Ariana, vlastními jmény Mojmir a Květuše, což jsou krásná česká jména... No, byl to rychlomalíř a zřejmě něco uměl, ale celý mu to zkrachovalo a jeskyně zanikla.

Máte dobré informace.

Samozřejmě. Jde o to, abych vypadal jako blbec, a přitom všechno věděl. Ne jako Státní bezpečnost, která chtěla všechno vědět, a nevěděla vůbec nic. Některý ty lidi znám osobně. Jak se jmenuje ten chlapec s tou jednou nohou? Lou Fanánek Hagen. Ve skutečnosti to je ing. František Moravec. Když dá dva tisíce korun, bude Lou Fanánek Hagen. Že mu to stojí za to, dát si to do legitimace přepsat? Tohle je jedna z mála zemí na světě, kde si můžete změnit jméno. Ve Francii to nejde.

Mě osobně pobavil ještě svatý Vincent.

Toho jsem znal velice dobře. Chodil jsem s jeho matkou. Tvrdil, že vyskočil v Americe z helikoptéry, a proto mu chyběla noha, čemuž taky nevěřím, ale budiž. Jak se ta jeho matka jenom jmenovala...? Chodila ke mně kupovat fotky a posílala je potom do Ameriky, kde měla druhého syna, který je tam prodával. Že by Evženie? Myslím, že si říkala Ženy. Je to asi pětadvacet let stará historie. Ona a Vincent bydleli dole pod Vyšehradem.

Když jsme u Čechů v Americe, s kamarádem svého bratra, milionářem Borisem Korbelem, který zbohatl na prodeji kartiček baseballistů a pak koupil fotbalovou Slavii, jste se znal?

Boris se mnou dělal dlouho dělníka ve fabrice. Tam se později seznámil i s mým bratrem a několikrát jej pak pozval do Spojených států. Jenže takových milionářů je v Americe mnoho. Když se tady k němu všichni hnali, protože čekali, že jim koupí autička, což on dělal, tak jsem se s ním jen objal, políbil a přenechal jsem mu jednu svou přítelkyni. Vůbec jsem se s ním vlastně dál nebavil, protože bych taky vypadal jak parazit, a já to neměl zapotřebí. Ale on měl k tomu všemu obrovskýho ptáka. Jak mi včera vyprávěli na cvičišti: „Chlap přijde domů a najde tam na svý manželce nějakýho chlapa. Dověle ho k oknu a vyhodí se slovy: Máš většího ptáka, tak leť!“ To se mi líbilo. A je to úplná blbost. Mně se líbí blbosti.

Marek Pistora: Přišla teď esemeska, že editora Formánka vyjili z Reflexu. Vidíte, Reflex je časopis, kterej je i mně velmi nenakloněn. A je to kvůli panu Volfovi, který...

...kterému někdo řekl, že jste špatný fotograf.

Ne, který má nevyjasněnou orientaci a nemůže se s tím vyrovnat. Když jsme spolu mluvili, tak se mě pořád ptal, jestli jsme si ve vězení cucali ptáčky. Jednou jsem mu dokonce z blbosti pokřtil nějakou knížku, která byla ale beznadějná hovadina, a já jsem na to přišel, až když jsem to zkoušel přečíst. Na klozetě samozřejmě, kdyby náhodou ten výkal vyšel, a četl jsem tam, jak jacísi muži měli pořád obrovské údy a dívky měly vztyčená řadra. Všichni popisovali byli velmi krásní. Myslel jsem, že to je parodie, ale pak jsem si uvědomil, že on to sepisuje úplně vážně. Jako jiná taková výtečnice – Bára Nesvadbová.

Jen nejsem pro konzum. Do obchodních center nechodím. Tam se mi dělá nanic. Ale chodit močit za barák nebo za nějaké odpočívadlo, to považuju pod lidskou důstojnost.

mezihled

pravda, možná ne. Pravda ale je, že všichni tři na mě udávali, ale donášeli taky na kdekoho jinýho. Jenže ono na mě nebylo co komu říct.

Po světě jsou rozprostřeni profesní „podvodníci“, a tak je snadné, aby si taková Nesvadbová i sama myslela, že je spisovatelka.

No jo, chudinka holka. To mi říkal i její otec: „Holka neumí psát. To je nešťastí!“ Ale to nevádí. To se dá naučit. Já to neumím také, a přesto čas od času vydám nějakou knížičku.

Fotil jste někoho z politiků?

Ne. Je to zvláštní, ale Vence Havel – i když nevím, jestli ho můžeme vůbec považovat za politika – se například odmítl ode mne fotografovat. No, nebudeme si nic namlouvat, já nebudu nadutěj, ale jsem tady zřejmě nejznámější fotograf, takže by to měl považovat za čest. Ale když odmítl, tak odmítl. Neprosil jsem osobně, nechal jsem to zprostředkovat. Asi se báli, že je budu svlíkat. To je však úplná blbost. Hlavně od dětí to nemůžete chtít, ty vám k tomu vůbec nejsou ochotný, a když, tak je u jejich fotografování vždy nepřijemný napětí a je nutná určitá etika. Vence Havel se svou novou ženou mi to prostě odmítl, a vyčítat jim to nemohu. Navíc bez jejich portréty se výborně obejdou. Spoléhám na lehkou genialitu. Hop, nebo trop. Musí to být snadné. Protože ani ty fotky, co jsem kdysi dělal, mi taky nedaly žádnou velkou práci, ale hluboce jsem v ně věřil. Opravdu. Teď nevěřím. Nevěřím. A bylo by to na těch obrázcích vidět, kdybych nepěstal fotit.

Ve svých knihách zmiňujete často doktora Loudu.

Doktor Louda je doktor psychologie. Je to můj přítel ze Žižkova. Je to také neúspěšný fotograf. Myslím však, že to je dobrý člověk. Opravdu, ten skutečně existuje. Známe se s ním z dob před pětadvaceti lety, kdy byl zaměstnancem Sběrných surovin, a stalo se, že jednou z časopisu Fotografie vyhazovali moje originály a on je tam tenkrát našel. A protože obdivoval mé fotky už tehdy, přinesl mi je. Tou dobou ty fotky neměly vůbec žádnou cenu, použily se a po nějakém čase, třeba po dvaceti nebo třiceti letech, se běžně vyhazovaly. On ty fotky vzal, přes nějakou přítelkyni si na mne zjistil adresu, přišel ke mně a stal se víceméně mým přítelem. Ještě má k tomu všemu ženu jehovistku, a to už je samo o sobě očištěm na zemi.

Je velká frajeřina, když svůj názor ustojíte a prosadíte ho, ne?

Mám dojem, že jsem dost primitivní. A kasovní úspěch je jedna z věcí, po které mnozí touží. Nebudeme si nic namlouvat. Mně se to před časem podařilo, ale všechno už je to pryč. Jen ten dům, co má Sára, mě stál 32 milionů a byly to skoro moje poslední peníze.

Počkejte, Bůh ví, co se jim stane a třeba se do toho domu ještě vrátíte...

Mně bylo řečeno, že Sára si přeje, abych se tam vrátil, ale nechce, abych se tam vrátil se svojí přítelkyní a dětma. To mi připadá příkrý: udělat si děti a najednou je opustit. To dělá každěj. Já bych chtěl dělat věci, co nedělá každěj. Chtěl bych napsat knížku, chtěl bych namalovat nějakej obraz, kdesi cosi, ale nechtl bych dělat podvody manželky, drobný příkrádání... Jako každěj.

Můžete se synem chodit tady dole pod Braníkem kolem řeky, což zbožňujete.

Chodím sám a připadám si jak zvrhlík. Když jdu po břehu té řeky a jdu tam coby samotný chlap, tak se cítím jak zpustlík.

Vy jste chodívali přes řeku do Modřan. Tam bývala lávka?

Ne, býval tam přívoz. Dnes je vzadu na Zbraslavi most, ale na řece byly dva nebo tři přívozy, kde byl dědek, kterej vesloval, nebo se lodě přitahovaly na laně, který se táhlo po dně. Ta řeka je úžasná věc, bodejt! To všechno já pamatuju. Bohužel ta povodeň, jak byla, pokácela všechny stromy podél řeky.

Pamatujete si ještě Svatojánské proudy?

Tam nahoře jsem nikdy nebyl, ale pamatuju si vory. To když jsme k nim třeba připlavali a chtěli nasednout, tak se nás těmi bidly snažili srazit do vody. Oni

ti voraři na těch vorech měli třeba ohýnek a něco si vopejkali. Možná si to už pletu, ale bylo to tehdy všechno vůbec velmi primitivní.

V Číně by měli volavky...

To jsou kormoráni. Zaprvé: břehy té řeky byly v létě obsypaný lidma. Chlapi měli černý kalhoty a bílý košile. Ty košile si stáhli a pod nima měli bílý těla. Ženský měly prádlo. My jsme se svým bratrem jezdili závodně na kanoi a pádlovali jsme kolem nich těsně podél břehu. Když jsme to pozorovali, tak jsme úplně říčeli. Byly vidět holky do patnácti let úplně nahý, až do vlasovýho porostu v klíně. Byly vidět úžasný věci. Teď jsou břehy i v létě kompletně prázdný. Tam na tý prašný trávě byly tisíce lidí, leželo to tam na nějakých pokrývkách. Ani tehdy se tam nedalo moc koupat. Teď jsou třeba na Zbraslavi pstruzi. Dřív ale šla spousta kanalizace přímo do řeky. Ta řeka byla hnědá páchnoucí stoka, přesto jsem se na ní v šesti letech naučil plavat. Dnes jsou takový řeči, že všechno bylo dřív lepší. Tady to, čemu říkají Kavčí hory, byly holý zprahlý pláně, kde se snad pásly nějaké ovce, kozy, občas kráva. Teď je to zalesněný, ráj pro ptáky a králíčky – no, úžasný. To není pravda, že to bylo tehdy úžasný.

Marek Pistora: Existuje knížka, kde jsou pohledy tehdy a dnes. Většina plochy byla holá. Vyčištěná a spálená.

Tu knížku bych moc rád viděl... A vypalovala se tráva. A podél břehů byla úžasná spousta stromů. Většina jich byla pokácená, už když se začaly stavět ty chaty, tak to vzala beranidla. Řeka před těmi lety byla skutečně zážitek. Viděl jsem tam tehdy ledňáčka. Tak jako vy tady dnes u nás na zahradě veverku. A ledňáček prý vyžaduje čistou vodu. Já to vidím optimisticky. Voda nebude, bude o ni boj, ale já se z toho vymotám, protože odejdu, ale předtím si ještě užiju, samozřejmě. Jak říkám, ještě předevčirem jsem tady měl prostitutky, tancoval jsem s nima, samozřejmě všichni vožralí, ale jedna mi tu vletěla do takovýho krbu – a víte, co by se stalo, kdyby si tam narazila hlavu? Mohla taky umřít, a najednou bych tady měl mrtvou holku. To se mi stalo dvakrát v životě. Jednou mi holka ráno ve vaně ztratila vědomí a ponořila se pod vodu. Nemohl jsem ji vytáhnout, protože byla těžká. Přijeli naštěstí včas záchranáři, vytáhli ji a odvezli. Byla pár dní v nemocnici a bylo to dobrý. Podruhé začala kolabovat nějaká holka v křesle, začala se hroutit, a to přijeli jiní za pět minut a odnesli ji na nosítkách. Ta byla zase přepracovaná či co. V obou případech jsem měl štěstí, že nikdo nebyl vožralej, protože to blbě působí. Kdyby ta první holčina, co se topila ve vaně, nechala zavřený dveře, tak bych se k ní vůbec nedostal, protože sekeru jsem neměl, a byla by z ní mrtvola. Utopila by se. Krásně žiju, nic se nestalo.

Co pro vás znamenají prostitutky? A jak dlouho je vyhledáváte?

Táhne se to už desítky let. Znamenají pro mě velmi mnoho, protože těm můžete říct: „Dámy, adié!“ Rozcházíme se. Já buďto jedu domů, nebo, pokud nejsou kuřačky, tam padnu a spím. To nemůžete říct zamilovaný holce, která s váma chce být celou noc, držet vás za ruku, povídat si. Kdežto nevěstce, protože je za to placená, přinesete bankovku a rozloučíte se, případně jí dáte klíče od domu, aby mohla ven. Za pár tisíc korun máte skvělou zábavu.

Chlapi měli černý kalhoty a bílý košile. Ty košile si stáhli a pod nima měli bílý těla. Ženský měly prádlo. My jsme se svým bratrem jezdili závodně na kanoi a pádlovali jsme kolem nich těsně podél břehu. Když jsme to pozorovali, tak jsme úplně říčeli.

